

COMUNICACIÓ

Miquel Codina (PROSA): *Vic i modernitat*

Prenc la modernitat com el conjunt de fenòmens apareguts en un temps recent que han conformat o almenys influït en la nostra societat. Pels que ja tenim alguns anys, pels que venim de la guerra civil, aquestes ventades de renovació han estat nombroses i gairebé permanents. Són setanta anys intensos i de canvis tan considerables que han deixat en fora de joc les coses, els valors i els costums que no s'han mogut de lloc.

He triat una desena d'indicadors per encarar-los a la societat vigatana i veure la nostra reacció. M'imagino una gran pantalla penjada a la creu de Gurb amb una colla de llegendes, de referents dels temps moderns i m'imagino a mi mateix, amb una colla de gent de La Plana, preguntant-nos quines afinitats hi tenim.

LACIUTAT té un protagonisme quasi excloent en el món modern. Les ciutats han crescut amb desmesura arreu del món. La despoblació del camp és un fet, només l'1,5% dels afiliats a la Seguretat Social a Osona cotitza en el sector agrícola. A Vic, una ciutat amable, endreçada i de bon viure-hi, l'han acompanyat en aquest creixement els pobles del seu entorn, la qual cosa li ha permès ser una ciutat-comarca que inclou 47 municipis. Ara bé, la capitalitat de Vic, ha quedat postergada. No hi ha gent nostra en els entorns del poder polític català ni institucions arrelades al nostre territori que tinguin pes a l'organigrama de la Generalitat. Tampoc en el terreny econòmic, la ciutat pot presumir de lideratge donat el cas que l'evolució del PIB vigatà és molt erràtica. Dels darrers 15 anys n'hi ha cinc amb recessió, però darrerament el PIB osonenc tendeix a millorar i només en dos exercicis del segle actual el nostre creixement ha anat per dessota de la mitjana catalana. Culturalment, la Universitat hi ha ajudat molt, estem més ben situats i la nostra projecció exterior és més notable.

LES COMUNICACIONS han estat la «joia de la corona» en la cursa cap el progrés a la segona meitat del segle XX o sia en el meu temps. Les nostres comunicacions de superfície, francament dolentes en general, en el cas del tren són catastròfiques. Som un

cas únic. No hi ha cap ciutat del nostre nivell tan mal comunicada amb Barcelona o amb Europa sent-hi tan a prop. És un nus gordià que estrangula la ciutat. Sense doble via, Vic seguirà avançant amb el fre posat, o sia, sempre a punt d'encallar-se.

Les telecomunicacions són el «boom» més cridaner dels temps moderns Aquí sí que, partint de zero, s'avança cap a l'infinit. És més que probable, que la influència dels mòbils i d'Internet sobre els comportament del gènere humà superi la influència que hagin pogut tenir les religions, la revolució francesa o el descobriment de la impremta. Basti dir que, amb informàtica i anglès, les fronteres del món s'esvaeixen, són virtuals.

Els mitjans de comunicació locals i comarcals han funcionat raonablement bé i s'han expansionat amb èxit cap a les comarques veïnes. Sobre Vic, i a curt termini, hi arribaran 40 canals de televisió i hi haurà una dotzena d'emissores de ràdio comarcal.

Vic ha optat pel creixement de les línies ADSL per coure, així no calia rebentar carrers donat el cas que aquestes línies ja hi eren, però mai assoliran les velocitats de la fibra òptica, un tema que segueix pendent. Osona disposa d'una xarxa privada, Guifi.net, la més gran d'Europa, gratuïta i sense fils, que usen bàsicament estaments públics i oficials. La cobertura de mòbils té llacunes imperdonables, pobles sencers com Sant Julià o Santa Eulàlia de Riuprimer en són exclosos. En resum diria que no som més enllà de mig camí.

L'ECONOMIA d'Osona ha tingut en el camp industrial ensurts d'envergadura amb la caiguda dels sectors tradicionals, tèxtil i pell, tots dos en el decurs d'una sola generació. Han pres el relleu les indústries metal·lúrgiques que ocupen el 20% de la població activa i les càrniques liderades per Casa Tarradellas amb un altre 20%. De fet, l'estructura industrial d'Osona, d'ençà de la davallada de les colònies del Ter, ha estat escassa, sempre per dessota de les comarques veïnes com ara el Bages o el Vallès Oriental però lleugerament per sobre de la mitjana catalana. Les noves tecnologies són a la sala d'espera d'un parc tecnològic que l'Ajuntament s'ha compromès a endegar en aquesta legislatura. Només l'1,1% dels treballadors estan inscrits en indústries considerades de nivell tecnològic alt. L'esplet de professions liberals és notable i el creixement del nombre d'advocats, dentistes, arquitectes o mes-

tres en la darrera dècada ha estat espectacular. En el sector de la distribució destaca per exemplar l'empresa Bon Preu S.A. amb més de quatre cents milions d'euros de vendes, tres mil empleats i vuitanta establiments. També mereix una ullada el mercat de terra a Plaça del dissabtes visitat assiduament per milers de persones, algunes d'elles provenint d'indrets llunyans. La política restrictiva de la Generalitat i la pressió del lobby de botiguers sobre l'Ajuntament en contra de la llibertat d'horaris i de les grans superfícies ha frenat el creixement del sector però no l'ha pogut aturar i Vic presenta avui una oferta comercial bastant completa. La construcció d'habitatges va créixer del 2003 al 2006 entre 15% i 20% anual, molt per sobre de Girona, Mataró, Manresa o Granollers per la qual cosa es pot esperar una crisi immobiliària més llarga. La ciutat de Fires i Mercats es manté i assoleix aflüències notables tant pel Mercat del Ram com pel Mercat de la Música Viva i d'altres, com la Fira dels Antiquaris, han assolit prestigi a nivell nacional. El tema financer queda reduït pràcticament a la Caixa de Manlleu, molt ben implantada a tots els pobles de la comarca però faltada de volum per acompanyar les grans inversions. La negativa de l'Administració Central a la creació d'un Banc vigatà pels anys setanta és una llosa pesada i dura de tragar.

LA SOCIETAT CIVIL és un valor a l'alça a tots els països occidentals, com si l'Estat s'hagués adonat que voler-ho fer tot és fer-ho força malament. A Vic la riquesa associativa és un valor històric i un valor de plena actualitat alhora. Hi ha 102 entitats culturals entre les quals en cito algunes que transcendeixen clarament el marc urbà: Museu Episcopal, Museu de l'Art de la Pell, Temple Romà, Escola Municipal de Música, Institut del Teatre, Biblioteca episcopal... Apart hi ha 35 entitats esportives, 21 entitats juvenils i 39 entitats cíviques i socials. El conjunt és realment enlluernador i surt molt ben classificat si el comparem amb ciutats properes i semblants. Hi ha un consens, tàctic si més no, en creure que en aquest apartat de vitalitat ciutadana mereixem medalla i aplicant la ratio entitats/població, probablement, medalla d'or.

ENSENYAMENT I SALUT quan són públics són els pilars bàsics de la societat del benestar. No són els únics, no resolen tots els problemes de l'home. El cas de Cuba n'és un exemple, però són ingredients imprescindibles. Un país que no garanteixi l'accés a la

cultura per tothom i el dret a la salut per tothom és un país ancorat en el passat. Sense sanitat i ensenyament públics la societat del benestar s'ha acabat. Són dues potes bàsiques d'aquesta comunitat que té en els serveis el 65% dels llocs de treball a Osona. Dels 8.000 alumnes que a Vic es mouen en el règim general n'hi ha 52% en centres privats i 48% en els públics. Aquesta distribució de l'alumnat és diferent a Osona i a Catalunya que té un 62% de l'alumnat en centres públics. Aquesta peculiaritat a favor de les escoles concertades té una explicació històrica. A Vic hi ha una colla de centres religiosos, amb Sant Miquel al capdamunt, que s'han adaptat als temps moderns, donen un ensenyament pràcticament laic i tenen un prestigi social indiscutible. La Universitat, el pal de paller a l'entorn del qual jo veig el Vic de demà, és un aiguabarreig de gestió pública i privada a l'espera que algun dia sigui pública del tot.

LA IRRUPCIÓ DE LA DONA en els centres de decisió és un fenomen recent, no té més de vint i cinc anys. Avui, considerem moderna, des d'aquesta òptica, qualsevol institució que hagi assolit la igualtat de sexes. N'estem força lluny. En part per la influència religiosa i una mica pel nostre tarannà, la dona ha estat sovint i llargament postergada. Trencada l'exclusivitat masculista a l'exèrcit, l'Església Catòlica s'està quedant sola en el rebuig de la dona com persona capaç d'assumir responsabilitats col·lectives dins de la seva institució. Diguem que el panorama s'ha normalitzat a nivell civil, de carrer, de bars, de centres d'esport, fins i tot a l'interior de les famílies hi ha més diàleg entre els dos sexes, però seguim lluny de la igualtat en el terreny de la política i anem moltes passes enrera a nivell de Consells d'Administració. No som l'últim de la fila, segur que no, però no tenim el fanalet vermell gaire lluny.

LA LAICITAT és el codi vigent amb poques excepcions a Europa. La societat teològica que s'associa a l'edat medieval va tenir una revifalla esplendorosa a Osona durant el franquisme. N'és una anècdota rellevant el fet que Franco vingués d'incògnit a visitar la Seu episcopal sense avisar l'Ajuntament i que l'Església aixoplugués activitats socials i polítiques que no li pertocaven però que altrament no haurien existit. El seminari nou és la construcció més important del Vic de la immediata postguerra. Ja anteriorment aquest esplendor religiós havia estat notable, fins el punt

que un canal de televisió estatal, parlant d'una ciutat d'un país de l'Est de la qual no recordo el nom, deia ...és el Vic d'aquest país, té cent trenta dues esglésies (molt exagerat, a Vic més de trenta cinc no les he vist). Com ha reaccionat la nostra gent davant un canvi tan brusc? En general sense fer-hi escarafalls. Les esglésies s'han buidat, unes poques s'han reconvertit, els capellans no es veuen per enlloc i a la Seu Episcopal sobren espais per tot arreu. Els tics religiosos que ens queden, superiors en nombre a la mitjana catalana, pengem de fils inestables i conviuen amb una revifalla folklòrica de la processó del Corpus i de l'Ofici de Sant Miquel. No ens consta que cap escola hagi qüestionat la nova assignatura de Ciutadania que ha de substituir la religió.

L'ECOLOGIA és una valor recent, no podia ser d'altra manera. Mentre l'home no va atossigar el planeta, de què calia salvar-lo? Quins són els elements contaminadors a casa nostra? En general, com a tot arreu, les concentracions urbanes, les indústries brutes, l'energia, els cotxes, les calefaccions i aires condicionats, les deixalles...etc. Avui, no hi ha a casa nostra nuclis urbans importants sense depuradora però en el nostre passat recent les adoberies hi van aportar el seu gra de sorra i, la ramaderia, degut al problema dels purins, està lluny d'haver resolt el problema. Un suspens clar per Osona i també per Vic, que amb els augments de temperatura dispara els índex de pudors i dona a la comarca un ambient francament desagradable. Pot ser interessant llegir com ho veuen des de fora. A Najat El Hachmi, amasik i mediterrània, aquestes olors tan nostrades la varen sobtar i en sovinteja les referències:«...continuaven les mateixes pudors (...) el pont tan antic i amb aigües tan pudents (...) però allunyat de tantes pudors (...) era a la ciutat capital de comarca on feia menys pudor d'adoberies, que les normatives ja no deixaven que aboquessin les aigües als rius, però on continuava la pudor de porcs...»

LA FAMÍLIA ja no és l'edifici amb fonament de roca que havia d'aguantar tot tipus de ventades i tempestes. Més de la meitat dels matrimonis novells es trenquen abans d'hora i també més de la meitat del vigatans es casen pel civil amb un tipus de contracte no massa lluny d'un hipoteca a llarg termini que hom no acaba de veure com la pagarà. És un símbol de modernitat innegable la desafecció per la família tradicional immutable i indissoluble. Però

hi ha més novetats, els fills han pres un paper a l'obra, hi diuen la seva, i prenen trossos cada dia més grossos del pastís. En sortir la dona a treballar fora de casa i reduir-se dràsticament el nombre de fills, l'habitable familiar queda força buit i pren vida bàsicament a l'hora dels àpats, durant els quals la televisió deixa força soterrades les converses. La societat vigatana ha seguit aquesta evolució que té alguns aspectes més que qüestionables. El costum de rentar la roba bruta dins de casa s'ha mantingut impertèrrit.

LA TOLERÀNCIA ENVERS LA DIVERSITAT és la clau de volta de la modernitat. En un món global de constants desplaçaments on es calcula que d'aquí a quatre dies la meitat de la gent morirà en un lloc diferent al que va néixer, l'acceptació de l'estranger, de l'home arribat de nou, és la millor garantia per obtenir una ciutat de serveis còmoda i gratificant. El respecte pels valors religiosos diferents, per la consciència ètica basada en els drets humans, per la moralitat pròpia de qualsevol ésser racional i planetari, per l'acceptació de models familiars diversos, han de ser les bases d'una societat enriquida i en pau. Vic vol ser un model d'aquest tipus de ciutat que busca la seva capitalitat en base a l'acceptació dels nous temps i, en algunes qüestions com la distribució de l'alumnat immigrant, ha estat pionera. Un 22% d'immigrants i una setantena de nacionalitats diverses es mouen pels nostres carrers en pau i harmonia. Només en la darrera contesa electoral per proveir els càrrecs del nou Ajuntament va aflorar amb força un sentiment xenòfob preocupant. Aquest tarannà nostre assossegat i tranquil, aquesta calma urbana, precedeix la tempestat? Penso, espero i desitjo que no sigui així, que l'estridència dels resultats electorals quedi en anècdota.